

EK-1

**KURBAN BAYRAMI VE ÖNCESİNDE HAYVAN SATIŞ YERLERİNE YÖNELİK
ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER**

COVID-19, damlacık ve temas yoluyla, hasta insandan duyarlı insanlara bulaşan bir hastalıktır. Hayvan satış yerlerinde; sığır, manda, koyun, keçi, deve canlı satışa sunulmaktadır. Bu hayvanlar aynı zamanda kurbanlık olarak da satılmaktadırlar. Sığır, manda, koyun, keçi ile COVID-19'un bulaştığını gösteren bir kanıt yoktur. Bir koronavirüs hastalığı olan MERS (Orta Doğu Solunum Sendromu), 2012 yılında Sudi Arabistan'da salgın yaptı ve sonra birçok ülkede görüldü. MERS için enfeksiyon kaynağı olarak develer sorumlu tutuldu. MERS salgını döneminde ülkemizde develer ile bulaşan hastalık bildirilmedi. COVID-19 salgın döneminde ise develer ile hastalık bulaştığını bildiren bir kanıt da ortaya konulmadı.

Hayvan satış alanının giriş kapılarına ve uygun yerlerine, COVID-19'dan korunma önlemleri ile ilgili bilgilendirici kuralların olduğu tabelalar asılmalıdır. Bu bilgilendirme tabelalarında; sosyal mesafenin korunması (en az 1 metre), maske takma, el hijyeni ve elle temas (tokalaşma) yapılmaması uyarıları yer almalıdır. Hayvan satış alanlarında, satıcılar ve müşteriler maskesiz dolaşmamalıdır.

A. Hayvan Satış Yerlerine Yönelik Genel Önlemler:

1) Hayvan satış alanının etrafı sınırlandırılmalı, insan kalabalığını önlemek için hayvan ve insanların giriş-çıkışına uygun kontrollü kapılar oluşturulmalıdır. Hayvan satış yerleri içinde uygun yönlendirmeler yapılmalıdır.

2) Hayvan satış alanında 8 metrekareye bir kişi (müşteri ve satıcı beraber) olacak şekilde kontrollü insan girişi sağlanmalıdır.

3) Hayvan satış alanının giriş kapılarına ve uygun yerlerine, COVID-19'dan korunma önlemleri ile ilgili bilgilendirici kuralların olduğu tabelalar asılmalıdır.

4) Hayvan satış alanlarına; ateş, öksürük, burun akıntısı ve solunum sıkıntısı olanlar alınmamalıdır.

5) Hayvan satış yerlerine girenlerin ateşi ölçülmelidir. Vücut sıcaklığı 380C'ın üstünde olanlar alınmamalıdır.

6) Müşterilerin, hayvan satış alanlarında uzun süre kalmamaları için uyarılar yapılmalıdır.

7) Kapalı alanı veya tesisi olan hayvan pazarlarında müşterilerin tesis alanlarına maskeli olarak girmeleri ve tesis içerisinde maskeli olmaları sağlanmalıdır.

8) Girişte el dezenfektanı bulundurulmalı ve tesise giren her misafirin el antiseptiğini kullanması sağlanmalıdır.

9) Bütün kullanım alanlarda (bekleme, dinlenme vb.) en az 1 metre mesafeye uyacak şekilde düzenleme yapılmalı, ihtiyaç olan yerlerde zemine ve oturma alanlarına işaretlemeler yapılmalıdır.

10) Tesis içinde veya dışında sıra beklenmesi gereken her yerde sosyal mesafe işaretlemeleri yapılır.

11) Bu tesislerdeki yeme-içme alanları COVID-19 kapsamında Restoren, Lokanta, Kafelerde alınması gereken önlemlere uyulmalıdır.

12) Hayvan satış alanında insan kalabalığı ve belirli yerlerde yoğunluğu önlemek için uygun hayvan satış üniteleri oluşturulmalıdır. Bu üniteler arası mesafe en az 2 metre olmalıdır.

13) Her hayvan satış ünitesinin uygun yerinde el antiseptiği veya en az %70 alkol içeren kolonya bulundurulmalıdır.

14) Hayvan satış alanı içerisinde ulaşılabilir yerlerde el yıkamak için lavabolar oluşturulmalıdır.

15) Yeterli sayıda lavabo ve tuvalet olmalıdır.

16) Hayvan satış alanı içerisinde seyyar satıcı dolaşmamalıdır.

17) Hayvan satış alanı yakınında hizmet veren büfe, bakkal ve kahvehaneler COVID-19 kapsamında alınması gereken önlemlere uymalıdır.

18) Hayvan satış alanlarının düzenlenmesi ve çevre temizliğinde Kurban Bayramında Alınması Gereken Önlemlere ilişkin mevzuata uygun hareket edilmelidir.

B. Müşterilerin Uyması Gereken Önlemler:

1) Müşteriler, hayvan satış alanlarına girerken bilgilendirme tabelalarını okumalıdır.

2) Girişte el antiseptiği kullanılmalıdır.

3) Ateşi, öksürüğü, burun akıntısı ve solunum sıkıntısı olan, COVID-19 tanısı alan veya temaslı müşteriler hayvan satış alanlarına girmemelidir.

4) Hayvan satış alanlarında maske takılmalıdır.

5) Müşteri ve satıcılar, hayvan satış alanlarında sosyal mesafeye uymalıdır.

6) Müşteri ve satıcılar arasında el teması (tokalaşma) olmamalıdır.

C. Satıcıların Uyması Gereken Önlemler:

1) Satıcılar, hayvan satış alanlarına bilgilendirme tabelalarını okumalıdır. Girişte el antiseptiği kullanılmalıdır.

2) Ateşi, öksürüğü, burun akıntısı ve solunum sıkıntısı olan, COVID-19 tanısı alan veya temaslı satıcılar, hayvan satış alanlarına girmemelidir.

3) Satış ünitelerinin önüne COVID-19 için bilgilendirici afiş asılmalı ve el antiseptiği veya en az %70 alkol içeren kolonya bulundurulmalıdır.

4) Müşteri ile el teması (tokalaşma) yapılmamalıdır.

5) Hayvan satış alanlarında maske takılmalıdır. Maske nemlendikçe ya da kirlendikçe yeni bir maske ile değiştirilmelidir. Yeni maske takmadan önce ve sonra el antiseptiği kullanılmalıdır.

6) Satıcı sık sık elini yıkamalı veya el antiseptiği (özellikle her para ödemesinden sonra) kullanılmalıdır.

7) Satıcıların geceledikleri yerde yataklar arası mesafe en az 1 metre olarak konulmalıdır. Satış ünitesinde bulunan satıcılar, diğer satış ünitesinde olanlarla temas etmemelidirler.

D. Satışa Sunulan Hayvanlar İçin Alınması Gereken Önlemler

Ülkemizde hayvanlardan bulaşan zoonotik hastalıklar oldukça yaygındır. Zoonotik hastalıklardan korunmak amacıyla;

Tarım ve Orman Bakanlığı Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan “2020/1 sayılı Hayvan Hastalıkları ile Mücadele ve Hayvan Hareketleri Kontrolü Genelgesi” ve Cumhurbaşkanlığı (Diyanet İşleri Başkanlığı) tarafından yayınlanan “Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ” hükümlerine uygun hareket edilmelidir.

E. Hayvan Kesim Yerleri/Kesimhanelerde Alınması Gereken Önlemler

Kurban Bayramı süresince, özellikle bayramın birinci ve ikinci günü fazla sayıda kurban kesimi talebi olmaktadır. Yerleşim birimlerinde bulunan kesimhaneler bu talebi karşılamakta yetersiz kalabilir, bu yetersizlik veya fazla kesim talebi, kontrolsüz ve hijyenik olmayan kesimlerin yapılmasına, ayrıca kontrolsüz kesim yapılan yerlerin önünde kurallara uymayan, kontrol edilemeyen, sosyal mesafeye uymayan bir kalabalık oluşumuna yol açacaktır. Bu amaçla Kurban Bayramlarında İl ve İlçe Kurban Hizmetleri Komisyonlarının belirlediği alanlarda hayvan kesim yerleri oluşturulmaktadır. Hayvan kesim yerleri/kesimhanelerde kontrolsüz kalabalığı önlemek ve hastalık bulaşma riskini azaltmak için alınması gereken önlemler;

1) Kesim yapılacak yerler önceden planlanmalı, belirlenmeli, standartları kontrol edilmeli ve yetkilendirilmelidir.

2) Hayvan kesim yerleri/kesimhanelerin önüne COVID-19 ile ilgili bilgilendirme afişleri asılmalıdır.

3) İl, ilçe ve diğer yerleşim birimlerinde, kesim standartlarına uygun mevcut hayvan kesim yerleri/kesimhanelerin (hayvan satış yeri hayvan kesim yerleri/kesimhaneler, belediye mezbahaları, özel hayvan kesim yerleri/kesimhaneler) bayram süresince açık olması ve hizmet vermesi sağlanmalıdır.

4) Hayvan kesim yerleri/kesimhane bulunmayan ilçe veya yerleşim birimlerinde yetkililer standartlara uygun mobil hayvan kesim yerleri/ kesimhaneler oluşturmalı, kesim yapılan yerlerin ve çevresinin temizliği için önlemler alınmalıdır.

5) Hayvancılık işletmelerinin (10 hayvandan fazla kesim yapanlar) oluşturdukları kesim yerleri ilgili kurumlar tarafından yetkilendirilmeli ve denetlenmelidir.

6) Kontrolsüz ve yetkilendirilmemiş kişi veya organizasyonların kesim yapmaları önlenmelidir.

7) Hayvan kesim yerleri/kesimhanelerde görev yapacaklara; kasaplara, temizlik görevlilerine ve yöneticilere önceden COVID-19 konusunda eğitim verilmelidir.

8) Hayvan kesim yerleri/kesimhaneler önünde kalabalık oluşumunu önlemek için kesimler randevu ile yapılmalıdır.

9) Hayvan kesim yerleri/kesimhaneler önünde bekleyenlerin sosyal mesafeye uymaları ve maske takmaları sağlanmalıdır.

10) Kasaplar; su geçirmeyen önlük, maske, eldiven, su geçirmez çizme kullanmalıdır. Kasapların görev yaptıkları süre içerisinde hijyen kuralları ve COVID-19 ile ilgili alınması gereken tedbirlere uymaları sağlanmalı ve kesim sırasında kullandıkları giysi, eldiven, maske ve ekipmanların kirlilik oluşması durumunda veya belirli aralıklarla değiştirilmesi sağlanmalıdır. Her kesimden sonra kesim aletlerinin temizlenmesine dikkat edilmelidir.

F. Lavabo ve Tuvaletlerde Alınması Gereken Önlemler

1) Tuvaletlere el yıkama ve maske kullanımı ile ilgili afişler asılmalıdır.

2) Tuvaletlere tek kullanımlık kâğıt havlu ve tuvalet kâğıdı konulmalıdır. Hava ile el kurutma cihazları çalıştırılmamalıdır.

3) Tuvaletlerde sıvı sabun bulundurulmalı ve devamlılığı sağlanmalıdır.

4) Antiseptik içeren sabuna gerek yoktur.

5) Tuvaletlerdeki su ve sabunlar mümkünse fotoselli olmalıdır.

6) Tuvaletlerin pencereleri açık tutulmalıdır.

7) Lavabo ve tuvaletlerin temizliği sık sık yapılmalıdır. Tuvaletlerin dezenfeksiyonu için 1/10 sulandırılmış çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) kullanılmalıdır.

8) Temizlik yapan personelin tıbbi maske ve eldiven kullanması sağlanmalıdır. Temizlik sonrasında personel maske ve eldivenlerini çıkarıp çöp kutusuna atmalı, ellerini en az 20 saniye boyunca su ve sabunla yıkamalıdır.